

DIDYSIS POKALBIS

Gintė B. Damušytė.

Stiprios užsienio lietuvių vienijančios organizacijos yra mūsų bendras interesas

Užsienio reikalų ministerijos Užsienio lietuvių departamento direktorė Gintė B. Damušytė atsako į „Draugo“ korespondentės Audronės V. Škiudaitės klausimus

– „Draugą“ domintų einamieji Jūsų vadovaujamo departamento reikalai – ko išvija tikisi iš Lietuvos valstybės, kuriai departamentas atstovauja, ir ką departamentas laiko šios dienos aktualiausiais reikalais?

– Užsienio lietuvių departamentas siekia stiprinti užsienio lietuvių ryšį su Lietuva. Rengiame ir jau antrus metus kartu su kitomis institucijomis įgyvendiname Globalios Lietuvos – užsienio lietuvių išitraukimo į valstybės gyvenimą – kūrimo programą, kurios įgyvendinimą ir kasmetinių programinių dokumentų rengimą koordinuoja Užsienio reikalų ministerija. Per šią programą telkiame 13 Lietuvos institucijų bendram darbui, palaikome diasporos iniciatyvas, prisidedančias prie Lietuvos valstybės stiprinimo ir jos vardo garsinimo, kaip, pvz., Liuksemburgo lietuvių dalyvavimą Tautų festivalyje, kurio metu liuksemburgiečiai ir aplinkinių regionų gyventojai supažindami su Lietuvos tautodaile ir liaudies amatais bei lietuviškos tekstilės naujovėmis, ar Ukrainos lietuvių kultūros draugijos veiklą, susietą su įvairių valstybinių ir kitų švenčių organizavimu.

Pažymėtina, kad Globalios Lietuvos programa yra pagalbiniis instrumentas, kuris papildo, bet jokiū būdu nepakeičia senas tradicijas turinčios ar savarankiškai vykdomos užsienio lietuvių veiklos. Užsienio lietuvių departamento dėmesys yra nukreiptas ten, kur parama padeda pasiekti bendrą Lietuvos ir jos diasporos tikslą – stiprinti po pasaulį pasklidusios mūsų tautos tarpusavio ryšius ir jos ryšius su Lietuva, padėti užsienyje gyvenantiems lietuviams išsaugoti lietuviškąjį tapatumą, gimtąją kalbą, kultūrą, tradicijas, skatinti užsienio lietuvių organizacijų formavimąsi ir jų organizacinių gebėjimų stiprinimą. Taip pat siekiame ieškoti efektyvių būdų, kaip pasitelkti Lietuvos diasporos profesinę patirtį, pasiekimus ir laimėjimus Lietuvos pažangai, jos vardo garsinimui ir politinių, ekonominių, kultūrinių ryšių su užsienio valstybėmis plėtrai.

Emigracija nėra naujas reiškinys nei Lietuvoje, nei kitose šalyse. Migracijos poveikis jaučiamas visur pasaulyje. Esame diasporos tauta, tokia visada ir buvome. Didžiausia problema tame, kai nutrūksta išvykusių lietuvių ryšiai su gimtąja ša-

limi. Tuomet silpsta ir išblėsta tapatybė bei gyvybingi saitai su Lietuva.

Valstybės politika diasporos atžvilgiu grindžiama „Globalios Lietuvos“ idėja, kuri kaip tik skatina daugialypius mokslo, kultūros, verslo, visuomeninius ir kitus ryšius su Tėvyne, taip pat siekia pasitelkti užsienyje sukauptą tautiečių patirtį valstybės gerovei kurti.

Užsienio lietuvių ir jų organizacijų interesai, lūkesčiai ir poreikiai labai skiriasi. Vieni savo veiklai tikisi viso valstybės išlaikymo, kiti tenkinasi daliniu finansavimu, kai kurie nieko neprašo ir nelaukia, patys tvarkosi, kaip Kanados lietuvių bendruomenė, kuri savo veiklą finansuoja per Kanados Lietuvių fondą ir kitus rėmėjus. Šis sprendimas yra Kanados lietuvių savanoriškas indėlis į Globalios Lietuvos programą. Kitiems yra sudėtingiau dėl geopolitinių aplinkybių ar atšiauresnio politinio klimato. Net ir simbolinė parama, kurios kukliai prašo Gruzijos ar Moldovos lietuviai, įgalina jų bendruomeninę veiklą ir renginius.

Vieni lietuvių tapatina su etnografinių tradicijų puoselėjimu, kiti su kultūros paveldo išsaugojimu (prižiūri lietuviškus paminklus, tremtinių kapus, renka ir skaitmenina archyvus), tretį pristato Lietuvos pažangą verslo, mokslo ar kitose srityse. Šie skirtingi pavyzdžiai liudija veiklos įvairovę. Užsienio lietuvių departamentas kasmet finansuoja ir administruoja daugiau kaip 200 tokių projektų, kurie prisideda prie Globalios Lietuvos programos tikslų realizavimo. Dirbame su projektais įgyvendinamais partneriais užsienyje ir Lietuvoje. Džiaugiamės, kad šiais metais Švietimo ir mokslo ministerija pradėjo skelbti konkursus neformalaus liuanistinio švietimo projektams ir kad liuanistinėms mokykloms padeda šios srities specialistai.

G. Damušytė aptaria Europos liuanistinių mokyklų sąskrydį „Draugystės tiltas-2014“ su Švedijos lietuvių bendruomenės organizacinio komiteto vadove E. Saaf Globalios Lietuvos vadovų renginyje. Iš Global Lithuanian Leaders organizacijos archyvo

Tikimės, kad ir Kultūros ministerija ateityje išives panašią tvarką, kuri leis užsienio lietuviams dalyvauti skelbiamuose konkursuose.

Vienas iš aktualiausių klausimų Užsienio lietuvių departamentui yra adekvatus reagavimas į iššūkius, kurie kyla naujosios emigracijos šalyse. Pažiūrėkime vien į rinkimų statistiką, kuri daug ką atskleidžia. Palyginus 2009 m. ir 2014 m. Respublikos Prezidento rinkimus, užsienyje balsuojančių Lietuvos piliečių skaičius sumažėjo nuo 19,9 tūkst. iki 15,7 tūkst. (21 proc.), nors emigravusiųjų skaičius tikrai yra didesnis. Pažymėtina, kad Airijoje rinkimuose užsiregistravo tik trečdalis 2009 m. registruotų rinkėjų, taip pat rinkėjų sumažėjo JAV – 33 proc. Tačiau Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje ir Danijoje išaugo apie 20 proc., Belgijoje – 33 proc., Nyderlanduose – 77 proc., o Norvegijoje – net du kartus. Ką tai reiškia? Didelė dalis išvykusiųjų lietuvių ištirpsta pasiekę užsienį, nesiregistruoja balsuoti, nesijungia į bendruomenes. Kita vertus, matome, kad lietuvių aktyvumas kai kur tikrai išaugo, ypač naujosios emigracijos šalyse.

Užsienio reikalų ministerijos užsakymu visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ internetu atliko apklausą apie užsienio lietuvių poreikius. Informacija apie vykdomą apklausą buvo skleidžiama per Facebook'ą ir per užsienio lietuvių organizacijas, tarp jų ir kraštų lietuvių bendruomenes. Džiaugiamės, kad 79 proc. apklaustųjų patvirtino, kad lietuvių išlaikymas užsienyje jiems yra svarbu. Tačiau pažymėtina ir tai, kad apklausoje aktyviausiai dalyvavo žmonės, nepriklausantys jokiai organizacijai (63 proc.), o tik 37 proc. nurodė, kad priklauso bendruomenei. Tai yra įrodymas, kad dirva plati. Mūsų nuomone, vienas iš svarbiausių veiksnių yra asmeninė motyvacija ir noras išlaikyti lietuvių bendruomeniškumą, ryšį su Lietuva. Neabejoju, kad Lietuvos institucijoms, tarp jų diplomatinėms atstovybėms, taip pat ir užsienio lietuvių bendruomenėms, rūpi pasiekti nutolusius tautiečius, sustiprinti ryšį su motyvuotais lietuvių ir jiems padėti burtis tam, kad būtų suvienytos pastangos. Stiprios užsienio lietuvių vienijančios organizacijos yra mūsų bendras interesas: jos užtikrina veiklos tęstinumą puoselėjant lietuvių ir pristatant Lietuvą užsienyje, leidžia plėsti geras iniciatyvas, įtraukti į jas daugiau lietuvių ir užtikrinti lietuvių bendruomenės ir Lietuvos matumą užsienyje.

Pietų Amerikos lietuvių jaunuolių susitikimas su LR užsienio reikalų ministru Linu Likevičiumi (ketvirtas iš k.). URM parėmė jų mokymus Vilniaus lietuvių namuose

Gintė B. Damušytė

Atkelta iš 3 psl.

– Kalbindami PLB pirmininkę D. Navickienę sužinojome apie diskutuojamą naują dalyką – akciją paskelbti lietuvių kalbą užsienio kalba, kad studentai užsienyje, mokydami lietuvių kaip svetimą kalbą, gautų kreditų. Malonėkite papasakoti apie šią idėją plačiau: kodėl ji kilo ir kokioje stadijoje ji gyvuoja?

– Tai nėra naujas dalykas. Pasaulio Lietuvių Bendruomenė šį klausimą iškėlė 2009 m. Susitikimuose su lietuvių bendruomenėmis užsienyje vis dažniau išgirstame išsakomą poreikį, kad besimokantys lietuvių kalbos turėtų galimybę testuotis ir gauti pasaulyje pripažįstamą lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos sertifikatą.

Užsienio lietuvių bendruomenės mano, kad tai labai aktualus ir svarbus klausimas ne tik lietuvių, bet ir tarptautinei bendruomenei. Tai taip pat labai aktualu antrosios, trečiosios kartos lietuviams, pavyzdžiui, Lotynų Amerikos lietuvių bendruomenėms, kuriose dauguma narių jau pa-

pagal CEFR (A1-C2) (Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment) lygius, kurie yra suderinti su JAV esančios ACTFL (The American Council on the Teaching of Foreign Languages) lygiais.

Siekiant šį klausimą aptarti valstybiniame lygmenyje, jis buvo įtrauktas į 2014 m. balandžio 25 d. Užsienio lietuvių reikalų koordinavimo komisijos posėdžio Vilniuje darbotvarkę. Diskusijoje dalyvavusios Vilniaus universiteto Lituanistinių studijų katedros vedėja dr. L. Vilkienė ir Švietimo ir mokslo ministerijos Bendrojo ugdymo ir profesinio mokymo departamento Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus vyriausioji specialistė N. Poderienė pabėžė tokio poreikio svarbą bei sutarė, jog šio tikslo įgyvendinimui būtinas įvairių atsakingų Lietuvos institucijų – Švietimo ir mokslo ministerijos, Lietuvių kalbos instituto, Valstybinės lietuvių kalbos

G. Damušytė su lietuvių kilmės Nobelio premijos laureatu prof. R. Shiller iš JAV, kuris užsienio reikalų ministro kvietimu lankėsi Lietuvoje. Jo 3 paskaitų ciklą Lietuvos akademinei, verslo ir finansų bendruomenei organizavo Užsienio lietuvių departamentas

miršo lietuvių kalbą. Jiems būtų didelė paskata mokytis kalbos, jei ją išmokus būtų galima gauti kreditus stojant į vietines aukštąsias mokyklas. Bendruomenėse tikima, jog lietuvių kalbos mokymas yra vienas iš tinkamiausių būdų reprezentuoti ir skleisti mūsų kultūrą. Dar daugiau, lietuvių kalbos mokymasis prisidėtų prie Lietuvos ekonomikos, nes skatintų žmones palaikyti ryšius su Lietuva ir jos subjektais. Lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos testavimo sistema pasitarnautų ruošiant lituanistinių mokymų planus, suteiktų didesnę motyvaciją mokytis kalbos, tėvai būtų daugiau suinteresuoti leisti vaikus į lituanistines mokyklas.

Besimokantiems lietuvių kalbos yra aktualu testuotis ir gauti tarptautiniu lygiu pripažįstamus lietuvių kalbos mokėjimo pažymėjimus. Tarptautinis sertifikatas suteiktų galimybę studentams gauti kreditus ir užsienio universitetuose.

Šiuo metu baigusieji lituanistines mokyklas užsienyje gali išsilaikyti lietuvių kalbos egzaminą Vilniaus universitete, tačiau jiems yra išduodamas tik Vilniaus universiteto sertifikatas dėl lietuvių kalbos egzamino. Kadangi nėra valstybės kuruojamos lietuvių kalbos kaip užsienio kalbos testavimo sistemos, šis sertifikatas nebūtinai bus pripažįstamas kitų Europos ar JAV universitetų.

Dauguma Europos kalbų turi testavimo sistemą. Egzistuoja tų kalbų mokymo programos, nustatyti testavimo principai, vertinimo kriterijai

komisijos, Nacionalinio egzaminų centro bendradarbiavimas.

– Kaip sekasi įgyvendinti „Globalios Lietuvos“ programą?

– Programa yra palyginus jauna, bet manau, kad jau daug kas pasiekta, nors buvo ir tebėra tokių, kurie iki galo nesuvokia programos tikslų, siekių ir galimybių – ne tik užsienyje, bet ir pačioje Lietuvoje. Išgirdus pavadinimą „Globali Lietuva“, visuomenėje klaidingai suvokiama, kad tai visos Lietuvos problemų sprendimą reglamentuojantis dokumentas, „receptas nuo visų ligų“. Šis dokumentas nėra susijęs su tiesioginiu grįžimo skatinimu, migracijos ar integracijos klausimais, jame nenumatyta darbo vietų kūrimo ir kiti visai Lietuvai aktualūs klausimai – juos sprendžia Vyriausybė, vadovaudamasi kitomis programomis, kurias pagal kompetenciją koordinuoja kitos ministerijos. Globalios Lietuvos programa yra skirta sustiprinti užsienio lietuvių ryšius su Lietuva.

Didžiausias pasiekimas yra, kad Globalios Lietuvos programa padeda integruoti užsienio lietuvių klausimus į įvairių valstybinių institucijų ir įstaigų darbotvarkę. Tai naudinga užsienio lietuviams, kurie gali dalykiškai naudotis valstybinių institucijų teikiama konsultacijomis, paslaugomis ir atitinkamu projektiniu finansavimu.

„Globalios Lietuvos“ programos priemonių yra labai daug, čia pateiksiu kelis gerus pavyzdžius.

Kaip sėkmingą „Globalios Lietuvos“ projektą galima paminėti Užsienio reikalų ministerijos organizuotą kvalifikacijos kėlimo seminarą užsienyje dirbantiems lietuvių bendruomenių atstovams ir kultūros darbuotojams (dalyviai puikiai įvertino programą). Praėjusiais metais suvažiavo 28 neformalūs Lietuvos kultūros ambasadoriai iš 35 šalių. Užsienio reikalų ministerija kasmet organizuoja konkursą ir remia užsienio lietuvių projektinę veiklą, skirtą lietuvių bendruomeniškumui stiprinti. Bendradarbiavimui su užsienio lietuviams pasitelkiamas platus diplomatinių atstovybių tinklas (kasmet iš dalies finansuojama apie 100 tokių projektų). Švietimo ir mokslo ministerija organizuoja konkursus užsienio lietuvių lituanistiniam švietimui, remia mokyklas, siunčia mokytojus. Skatinama lietuvių telkianti sporto veikla – 2013 m. Lietuvoje organizuotos XV Pasaulio lietuvių sporto žaidynės. Remiama užsienio lietuvių žiniasklaida, pvz., dienraščio „Draugas News“ leidybos pradžia.

Taip pat programos įgyvendinimo kontekste stiprinami ryšiai su diasporos verslo, mokslo, meno ir kitų sričių profesionalais. Prasmingas diasporos ir įvairių Lietuvos institucijų bei asociacijų bendradarbiavimo pavyzdys šioje srityje – Pasaulio lietuvių ekonomikos forumas. Diasporos profesionalų nuopelnai praėjusiais metais buvo įvertinti Lietuvos Respublikos Prezidentūroje organizuotose „Globalios Lietuvos“ apdovanojimuose, kur susirinkusius sveikino Lietuvos Respublikos prezidentė. Apdovanojimus organizavo VšĮ „Globalios Lietuvos lyderiai“ bendradarbiaujant su Užsienio reikalų ministerija ir VšĮ „Versli Lietuva“. Šiais metais Užsienio reikalų ministerija skyrė 15 tūkst. Lt Pasaulio lietuvių bendruomenės asociacijai, kad ši sukurtų užsienio lietuvių bendruomenių duomenų bazę, kuri bus naudojama bendriems projektams ir veiklai su Lietuvos subjektais įgyvendinti.

Įgyvendinant programą ypatingas dėmesys skiriamas jaunimui. Didelė dalis programos lėšų nukreipta į užsienyje gyvenančių lietuvių kilmės vaikų švietimą. Skirtas dalinis finansavimas JAV Vermonto valstijoje veikiančios Neringos stovyklautojų kultūriniam švietimui. Įgyvendinamos ir remiamos protų mainus skatinančios mentorystės ir stažuotių programos Lietuvoje (pvz., užsienyje studijas baigusiu lietuvių stažuotių programa „Kurk Lietuvai“ ir kt.), remiama jaunimo organizacijų veikla ir prasmingi projektai, pvz., Pasaulio lietuvių jaunimo susitikimas PLJS 2014, kuris šią

vasarą pritrauks tūkstančius jaunuolių. Socialinės apsaugos ir darbo ministerija kartu su Jaunimo reikalų departamentu kasmet remia veiklą, stiprinančią Pasaulio lietuvių jaunimo organizacijos gebėjimus.

– Kaip sekasi Lietuvos valstybei bendradarbiauti su išeivijos organizacijomis? Valstybė siekia, kad emigracija mažėtų, išeivijos organizacijoms norėtųsi kuo daugiau veiklių lietuvių. Kaip sekasi suderinti skirtingus bendradarbiaujančių pusių siekius?

– Dirbame su Pasaulio Lietuvių Bendruomene, kraštų lietuvių bendruomenėmis, kitomis užsienio lietuvių vienijančiomis organizacijomis ir su jomis bendradarbiaujančiais partneriais Lietuvoje. Svarbų vaidmenį atlieka ir Lietuvos Respublikos diplomatinės atstovybės, ir konsulinės įstaigos, nes jos yra arčiausiai užsienio lietuvių, o tiesioginių ryšių palaikymas yra viena efektyviausių bendradarbiavimo formų.

Norint konkrečių rezultatų reikalingas nuoseklus kasdieninis darbas ir didesnis lietuviškų bendruomenių vadovų, kurie žino konkrečias lietuvių problemas savo šalyse, išitraukimas. Tai nėra lengvas uždavinys – nei mums, nei bendruomenių vadovams, kurie dirba lietuvių savo laisvalaikio, dažnai finansuoja išlaidas iš savo kišenės. Todėl labai svarbu atrasti ir stiprinti efektyviausias bendradarbiavimo formas.

„Vilmorus“ atlikta užsienio lietuvių apklausa taip pat parodė, kad absoliuti dauguma užsienyje gyvenančių lietuvių pagrindiniu informacijos šaltiniu įvardijo žiniasklaidos priemones, dažniausia tai – internetas (90 proc.), žymiai rečiau renkasi radiją ir televiziją, tuo tarpu spausdinti leidiniai tesudaro 2 proc. Kiti pagrindiniai kanalai – socialiniai tinklai (45 proc.) bei šeimos nariai, draugai. Dauguma nurodė, kad trūksta pozityvios informacijos apie Lietuvos pasiekimus.

Tam tikslui Užsienio lietuvių departamentas informavimui ir bendravimui sukūrė Facebooko paskyrą „Globalia tinklas Lietuva – Global Lithuania Network“, kuriai veikia nuo praėjusių metų. Ten dalijamasi pozityvia informacija apie Lietuvą, užsienio lietuvių veiklą, sėkmės istorijas, anonsus apie užsienio lietuviams skirtus konkursus, stažuotes, praktiką, stipendijas, pan.

Taip pat palaikome tiesioginius ryšius ir bendradarbiaujame su užsienio lietuvių fondais, pvz., Lietuvių Fondu, Kazikų šeimos fondu, Lietuvių katalikų religine šalpa, kurie domisi ir jungiasi prie vertingų projektų kofinansavimo.

Siūlome automobilių gabenimą į visas pasaulio šalis, automobilių pirkimą iš visų JAV aukcionų, asmens turto perkraustymą 1-708-599-9680

ATLANTIC Express Corp.

SIUNTINIAI
LIETUVA, LATVIJA, ESTIJA, LENKIJA

Asmeninių siuntų tel.: 708-907-3000

Siuntinių paėmimas iš namų: 630-774-2136

SIUNTINIŲ PRIĖMIMO VIETOS

SMILGA 2819 83rd St. Darien, IL 60561 Tel: 630-427-0929
EXCEL INSURANCE 5150 W. Belmont Ave #4, Chicago, IL 60641 Tel: 773-777-4700
ATLANTIC EXPRESS CHICAGO 2719 W. 71 St., Chicago, IL 60629 Tel: 773-434-7919
LITHUANIA PLAZA 9921 S. Roberts Rd., Palos Hills, IL 60465 Tel: 708-599-9866
KUNIGAIKŠČIŲ UŽEIGA 6312 S. Harlem Ave, Summit, IL 60501 Tel: 708-594-5622
RŪTA 6551 South Cass Ave., Westmont, IL 60559 Tel: 630-964-7882
ALWAYS WITH FLOWERS 1138 B S. State St., Lemont, IL 60439 Tel: 630-257-0339
EURUS DELI 22 W. 535 Butterfield Rd., Glen Ellyn, IL 60137 Tel: 630-469-4290
BALALAIKA MUNDELEIN 368 Townline Rd., Mundelein, IL 60060 Tel: 847-566-6660
WONDERS OF NATURE 714 S. Buffalo Grove Rd., Buffalo Grove, IL 60089 Tel: 847-229-9450
BOČIU MENĖ 14911 127th St., Lemont, IL 60439 (Dirba tik savaitgaliais)

Centrinio ofiso adresas: 8801 S. 78TH AVE, BRIDGEVIEW, IL 60455